

**POROČILO O PROGRAMU PREISKAVE: *Pissodes* spp.
ZA LETO: 2019**

1. UVOD

Splošne informacije:

V program preiskav za *Pissodes* spp. (neevropski) v letu 2018 so vključene tri neevropske vrste rilčkarjev (Coleoptera, Curculionidae): *Pissodes strobi*, *P. terminalis* in *P. nemorensis*. Vrste so uvrščene v prilogo II.A.I Direktive Sveta 2000/29/ES. Razvojni ciklus *Pissodes* spp. je vezan na različne vrste iglavcev (*Picea* spp., *Pseudotsugia* spp., *Pinus* spp.), prizadeta drevesa pa zaradi poškodb propadejo. Neevropske vrste rilčkarjev iz rodu *Pissodes* bi v Evropi lahko povzročile obsežno sušenje iglavcev. V Severni Ameriki so te vrste pomembni škodljivci v gozdovih, kjer so iglavci med najpomembnejšimi gradniki gozdov. Vrste so razširjene v Severni Ameriki (Kanada in ZDA) in Južni Afriki. Zaradi enakih klimatskih razmer in prisotnosti ustreznih gostiteljev bi v primeru vnosa v Evropo vrste na tem območju najverjetneje lahko preživele, se ustalile in sčasoma potencialno povzročale veliko škodo. Ne-evropske vrste iz rodu *Pissodes* zato predstavljajo tveganje za Slovenijo in Evropo, njihov vnos na to območje pa bi lahko imel velike negativne posledice. V Evropi ne-evropske vrste rilčkarjev (*Pissodes* spp.) do sedaj še niso bile najdene.

Status v Sloveniji: »Odsoten, potrjeno s preiskavo«.

Cilj programa: Cilj izvajanja programa preiskave je bil ugotavljanje navzočnosti ne-evropskih vrst rilčkarjev (*Pissodes* spp) na ozemlju Republike Slovenije.

Območje izvajanja preiskave (cela Slovenija, samo ena regija Slovenije, itd.): cela Slovenija

2. METODE DE LA

Območja, kjer smo izvajali program preiskav za *Pissodes* spp., so bila izbrana na osnovi tveganja za vnos oz. pojav te vrste v Sloveniji (Tabela 1). Območja v bližini podjetij, ki uvažajo les in lesne proizvode gostiteljskih rastlin iz Severne Amerike in Južne Afrike, in gozdne in okrasne drevesnice predstavljajo največje tveganje za vnos oz. pojav ne-evropskih vrst rilčkarjev. Parki in sestoji iglavcev predstavljajo srednje oz. majhno tveganje za najdbe ne-evropskih vrst rilčkarjev.

V povprečju je posamezni pregled trajal tri ure. Pregledi so potekali tako, da je bilo zajeto celotno ozemlje Slovenije, s poudarkom na območjih z največjim tveganjem za vnos in pojav vrste v Sloveniji. Na posamezni lokaciji smo pregledali gostiteljske rastline – iglavce.

Pozorni smo na odmiranje poganjkov in celih rastlin (v primeru sadik), spremembo barve in odpadanje iglic ter nepravilno razrast poganjkov.

Na takšnih drevesih smo iskali specifična znamenja napada ne-evropskih vrst rilčkarjev (*Pissodes* spp.):

- obilno smolenje na poganjkih,
- poškodbe skorje poganjkov zaradi obžiranja hroščev in ličink rilčkarjev,
- smolenje in nekroze na mestu poškodb,

- rovi premera do 2,5 mm pod lubjem (lahko segajo tudi globlje v les)
- hrošči, ličinke in bube rilčkarjev pod lubjem ali v lesu.

Če glede na simptome obstaja sum na prisotnost rilčkarjev *Pissodes* spp. (neevropski), odvezamemo uradni vzorec. Kot vzorec lahko odvezamemo prizadeti del skorje, poganjek ali drug del drevesa, če jih najdemo, odvezamemo tudi osebke. Vzorčeni rastlinski material shranimo v plastične vreče, ličinke, bube oziroma hrošče pa v plastične lončke s 96 % alkoholom. Vsak vzorec opremimo z lastno identifikacijsko številko (nalepka UVHVVR). Vzorce prenesemo v Laboratorij za varstvo gozdov (LVG) GIS, kjer jih analiziramo. Ob vsakem vzorčenju je potrebno izdelati Zapisnik o zdravstvenem pregledu rastlin in Zapisnik o odvzemu vzorca, podatke pa vnesti v elektronska sistema »Zdravko«.

Vzorce moramo dostaviti v LVG v roku 24 ur po nabiranju in v tem času ne smejo biti izpostavljeni visoki temperaturi. Vzorce, ki jih ne moremo takoj dostaviti v laboratorij, lahko za dan ali dva shranimo v hladilniku pri temperaturi 4–10 °C. Dele debla in vej vzdržujemo v insektariju do morebitnega izhoda odraslih hroščev, ki jih nato morfološko analiziramo.

Tabela 1: Območja tveganja za vnos in pojav vrste *Pissodes* spp. v Sloveniji

Največje tveganje:	<ul style="list-style-type: none"> - gozdni sestoji iglavcev v bližini podjetij, ki uvažajo les in proizvode iz lesa gostiteljskih rastlin s poreklom iz Severne Amerike in Južne Afrike, - gozdne in okrasne drevesnice oz. gozdni sestoji iglavcev v njihovih bližinah
Srednje tveganje:	- v parkih in na drugih javnih zelenih površinah
Majhno tveganje:	- ostali gozdni sestoji iglavcev

3. REZULTATI

Rezultati so prikazani v prilogi 1, ki je del tega poročila.

PorociloGIS_PROGR
AM_PREISKAVE_Pissod

4. RAZPRAVA IN ZAKLJUČKI

V programu preiskave za vrste *Pissodes* za leto 2019 so bili vsi vzorci s sumom na prisotnost neevropskih rilčkarjev negativni. Takšen rezultat ni presenetljiv, saj preiskovane vrste do sedaj še niso bile najdene izven območij svoje naravne razširjenosti v Severni Ameriki in Južni Afriki. Kljub temu pa je previdnost potrebna, saj nevarnost vnosa tega škodljivca v Slovenijo vendarle obstaja. Tveganje za vnos neevropskih vrst rilčkarjev na naše ozemlje predstavlja globalna trgovina, in sicer uvoz gostiteljskih rastlin in lesenih proizvodov iz lesa teh rastlin iz območij Severne Amerike in Južne Afrike, kjer so te vrste prisotne.

Delo v sklopu programa preiskav za *Pissodes* spp. je potekalo po predvidenem planu. Zavod za Gozdove Slovenije (ZGS) in GIS sta v sklopu izvajanja programa preiskav za *Pissodes* spp. za leto

2019 opravila vse načrtovane aktivnosti, t. j. 20 zdravstvenih pregledov in 3 odvzeme vzorcev. Pri pregledani površini smo nekoliko presegli plan, in sicer za 3,163 ha.

Zaznavanje škodljivih organizmov v začetni fazi naselitve je zahtevno in zanesljivost zgodnje detekcije, ko je število osebkov še zelo malo in so prisotni samo na omejenem območju, je sorazmerna z vloženim trdom, v našem primeru s številom zdravstvenih pregledov in pregledano površino. V programu preiskave za *Pissodes* spp. je bila pregledana površina (41,133 ha) zelo majhna (0,003 %) v primerjavi s celotno gozdno površino v Sloveniji (1.177.244 ha) (vir: Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih za leto 2018, str. 5), zato zanesljivost rezultata ne more biti visoka. Glede na to smo mnenja, da je treba v prihodnjih letih razmišljati v smeri povečanja obsega programa preiskav za *Pissodes* spp. z znatnim povečanjem števila zdravstvenih pregledov in posledično večjim deležem pregledanih gozdnih sestojev iglavcev na območju Slovenije.

Koordinator preiskave:
dr. Maarten de Groot

Podpis: _____

SKUPNA TABELA ZA PRIPRAVO POROČIL

Inštitucija:	Število zapisnikov:	Število mikrolokacij:	Število podrobnejših podatkov:	Skupna pregledana površina (m ²):	Skupna pregledana površina (ha):	Število odvzetih vzorcev:	Število opravljenih analiz:	PROGRAM 2019 PREGLEDI	PROGRAM 2019 VZORCI	PROGRAM 2019 PASTI	PROGRAM 2019 Površina (ha)
								19	3		38
GOZDARSKI INŠTITUT	5	5	5	126630	12,663	3	3	5	3		12,663
ZGS	14	14	21	285000	28,5	0	0	14			28,5

REALIZACIJA	19	3	41,163
	100%	100%	108%
RAZLIKA	0	0	3,163

